1

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆవిర్భావం
(Formation of A.P.)

- పూర్వం కోస్తా ఆంధ్ర, రాయలసీమ ప్రాంతాలు మద్రాసు రాష్ట్రంలో భాగంగా ఉండేవి.
- 1946లో కాంగ్రెస్ తన ఎన్నికల ప్రణాళికలో భాషా, సంస్కృతుల ఆధారంగా భారతదేశంలోని రాష్ట్రాలన్నింటిని పునర్వ్యవస్థీకరిస్తామని ప్రకటించింది.
- 1947 నవంబర్ 27న భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాల సూత్రాన్ని తమ ప్రభుత్వం అంగీకరించిందని అప్పటి ప్రధానమంత్రి అయిన జవహార్‌లాల్ నెహ్రూ ప్రకటించాడు.
- 1948 జూన్ 17న భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాల ఏర్పాటును పరిశీలించడానికి రాజ్యాంగ పరిషత్తు ఒక కమీషన్‌ను ఏర్పాటు చేసింది. ఈ కమీషన్‌కు S.K. థార్ ను అధ్యక్షునిగా నియమించింది.
- 1948 డిసెంబర్ 10న **థార్ కమీషన్** తన నివేదికను సమర్పించింది. కేవలం భాషా ప్రాతిపదికన రాష్ట్రాలు ఏర్పాటు చేయనవసరంలేదని ఈ కమీషన్ అభిప్రాయపడింది. ఈ నివేదికతో ఆంధ్రదేశంలో తీవ్రమైన అలజడులు చెలరేగాయి.
- ఈ పరిస్థితులలో కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం 1948 డిసెంబర్‌లో ఒక **త్రిసభ్య సంఘం**ను ఏర్పాటు చేసింది. ఈ సంఘంలోని సభ్యులు జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ, వల్లభాయ్ పటేల్, పట్టాభి సీతారామయ్య. ఇది JVP కమిటీ గా ప్రసిద్ధి చెందింది.
- 1949 ఏప్రిల్‌లో JVP కమిటీ తన నివేదికను కాంగ్రెస్ వర్కింగ్ కమిటీకి సమర్పించింది. ఆంధ్రులు మద్రాసు నగరాన్ని వదులుకుంటే ప్రత్యేక ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పాటుకు ఎటువంటి ఆటంకం లేదని చెప్పింది.
- JVP నివేదికను తమిళనాడు కాంగ్రెస్ కమిటీ మరియు మద్రాసు రాష్ట్రప్రభుత్వం రెండూ అంగీకరించాయి.
- మద్రాసు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రత్యేక ఆంధ్ర రాష్ట్రం ఏర్పాటు చేయడం కోసం అప్పటి మద్రాసు రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి అయిన కుమారరాజా అధ్యక్షతన ఒక **విభజన సంఘం (పార్టీషన్ కమిటీ)**ను ఏర్పరిచింది.
- ఈ విభజన సంఘంలో ఆంధ్రేతర ప్రాంతాలకు భక్త వత్సలం, టి.టి.కృష్ణమాచారి, మాధవ మీనన్ ప్రాతినిధ్యం వహించారు.
- విభజన సంఘంలో ఒక సభ్యుడైన ప్రకాశం పంతులు ఆంధ్రరాష్ట్రం యొక్క రాజధాని, హైకోర్టు ఏర్పడే వరకు పరిపాలనా కార్యక్రమాలు అన్నీ మద్రాసు నగరంలోనే నిర్వహించాలని భావించాడు. ఈ ప్రతిపాదనతో ఆంధ్రేతర ప్రాంతాలకు ప్రాతినిధ్యం వహించిన సభ్యులు అంగీకరించలేదు. దీనితో భారత ప్రభుత్వం ఆంధ్ర రాష్ట్ర విషయాన్ని పక్కకు పెట్టింది.

Scanned by CamScanner

- గొల్లపుడి సీతారామ శాస్త్రి గుంటూరులో 1951 ఆగస్టు15 నుండి సెప్టెంబర్ 20 వరకు 35 రోజులపాటు నిరాహారదీక్ష చేశాడు. తరువాత వినోభాభావే సలహాతో ఈ దీక్షను విరమించాడు.
- నెల్లూరు జిల్లాకు చెందిన పొట్టిశ్రీరాములు 1952 అక్టోబర్ 19 నుండి మద్రాసులో ఆమరణ నిరాహార దీక్ష చేస్తూ 1952 డిసెంబర్ 15న మరణించాడు. (58 రోజులు చేశాడు)
- 1952 డిసెంబర్ 19న మద్రాసు నగరాన్ని మినహాయించి వివాదాస్పదం కాని తెలుగు జిల్లాలతో ఆంధ్ర రాష్ట్రాన్ని ఏర్పాటు చేస్తామని నెహ్రూ పార్లమెంట్‌లో ప్రకటించాడు.
- కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం 1952 డిసెంబర్ 26న ఆంధ్ర రాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత ఉత్పన్నమయ్యే సమస్యలను పరిశీలించమని కైలాసనాథ వాంచూ కమిటీని నియమించింది. ఈ కమిటీ 1953 ఫిబ్రవరి 7న నివేదికను సమర్పించింది.
- 1953 మార్చి 25న ఆంధ్ర రాష్ట్రాన్ని ఏర్పాటు చేస్తామని నెహ్రూ ప్రకటించాడు.
- **1953 అక్టోబర్ 1**న ఆంధ్ర రాష్ట్రం ఏర్పడింది.
- శ్రీభాగ్ ఒడంబడిక ప్రకారం ఆంధ్రరాష్ట్ర రాజధాని **కర్నూలు** అయింది. హైకోర్టును **గుంటూరులో** ఏర్పాటు చేశారు.
- ఈ ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో గల జిల్లాలు - 11

  1. శ్రీకాకుళం 2. విశాఖపట్నం 3. తూర్పు గోదావరి 4. పశ్చిమ గోదావరి 5. గుంటూరు 6. కృష్ణా 7. నెల్లూరు 8. చిత్తూరు 9. కడప 10. అనంతపురం 11. కర్నూలు
- ఆంధ్ర రాష్ట్ర మొదటి ముఖ్యమంత్రి - **టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులు**
- ఆంధ్ర రాష్ట్ర మొదటి ఉప ముఖ్యమంత్రి - **నీలం సంజీవరెడ్డి**
- ఆంధ్ర రాష్ట్ర మొదటి గవర్నర్ - **చందూలాల్ మాధవ్ త్రివేది**
- ఆంధ్ర రాష్ట్ర మొదటి శాసన సభ స్పీకర్ - **నల్లపాటి వెంకటరామయ్య చౌదరి**
- ఆంధ్ర రాష్ట్ర హైకోర్టు మొదటి ప్రధాన న్యాయమూర్తి - **కోకా సుబ్బారావు**
- 1953 డిసెంబర్ 22న భారతదేశంలో రాష్ట్రాలను పునర్విభజించడానికి నెహ్రూ ప్రభుత్వం **రాష్ట్రాల పునర్విభజన సంఘం (States Re-organisation Commission)** ను ప్రకటించింది. ఈ సంఘానికి సయ్యద్ ఫజల్ అలీని అధ్యక్షునిగా నియమించింది.
- ఈ సంఘం ఆంధ్ర రాష్ట్రాన్ని, హైదరాబాద్ రాష్ట్రంలోని తెలుగు మాట్లాడే ప్రాంతాన్ని కలిపి విశాలాంధ్రను ఏర్పాటు చేయాలని సిఫార్సు చేసి తన నివేదికను 1955 సెప్టెంబర్ 30న సమర్పించింది.
- విశాలాంధ్ర ఏర్పాటుకు ఆంధ్ర రాష్ట్ర ప్రజలు మొదటినుండే ఆశాభావంతో ఉండగా, హైదరాబాద్ రాష్ట్ర తెలుగు ప్రజలు (తెలంగాణా ప్రాంతం వారు) ఆందోళన చెందారు.

Scanned by CamScanner

- ఆంధ్ర, తెలంగాణా ప్రాంతాల మధ్య అభిప్రాయ భేదాలను తొలగించడానికి కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం రెండు ప్రాంతాల నాయకులను **1956 ఫిబ్రవరి 20** న ఢిల్లీలో సమావేశపరిచింది. దీనినే పెద్ద **మనషుల ఒప్పందంగా** వ్యవహరించారు. ఈ ఒప్పందంలో తెలంగాణా ప్రాంతానికి కొన్ని రక్షణలు కల్పించారు.
- ఫలితంగా **1956 నవంబర్ 1**న ఆంధ్ర రాష్ట్రం, తెలంగాణా ప్రాంతం కలిపి ఆంధ్రప్రదేశ్ అవతరించింది. రాజధానిగా హైదరాబాద్‌ను నిర్ణయించారు. హైకోర్టును కూడా హైదరాబాద్‌లోనే ఏర్పాటు చేశారు.
- ఆంధ్ర రాష్ట్రంలోని 11 జిల్లాలు, తెలంగాణా ప్రాంతంలోని 9 జిల్లాలు కలిపి 20 జిల్లాలతో ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడింది.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడేనాటికి తెలంగాణా ప్రాంతంలో గల జిల్లాలు :

1. ఆదిలాబాద్	2. నిజామాబాద్	3. కరీంనగర్
4. వరంగల్	5. ఖమ్మం	6. హైదరాబాద్
7. నల్గొండ	8. మెదక్	9. మహబూబ్‌నగర్

- 1970 ఫిబ్రవరి 2న **ఒంగోలు జిల్లా** ఏర్పడింది. దీనిని గుంటూరు, నెల్లూరు, కర్నూలు జిల్లాలలోని కొన్ని ప్రాంతాలతో ఏర్పాటు చేశారు. 1972 మే 12న దీని పేరును **ప్రకాశం జిల్లా**గా మార్చారు.
- 1978 ఆగస్టు 15న **రంగారెడ్డి జిల్లా** ఏర్పడింది. దీనిని హైదరాబాద్ జిల్లానుండి ఏర్పాటు చేశారు.
- 1979 జూన్ 1న **విజయనగరం జిల్లా** ఏర్పడింది. దీనిని శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్నం జిల్లాలలోని కొన్ని ప్రాంతాలతో ఏర్పాటు చేశారు.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ మొదటి ముఖ్యమంత్రి – **నీలం సంజీవరెడ్డి**
- ఆంధ్రప్రదేశ్ మొదటి ఉప ముఖ్యమంత్రి – **కొండా వెంకట రంగారెడ్డి**
- ఆంధ్రప్రదేశ్ మొదటి గవర్నర్ – **చందూలాల్ మాధవ త్రివేది**
- ఆంధ్రప్రదేశ్ మొదటి శాసన సభ స్పీకర్ – **అయ్యదేవర కాళేశ్వరరావు**
- ఆంధ్రప్రదేశ్ మొదటి శాసన మండలి ఛైర్మన్ – **మాడపాటి హనుమంతరావు**
- ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టు మొదటి ప్రధాన న్యాయమూర్తి – **కోకా సుబ్బారావు**

NOTE: ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో **1958 జూలై 1**న శాసన మండలి ఏర్పడింది.

- **2008 జూన్ 4**న నెల్లూరు జిల్లా పేరును శ్రీపొట్టి శ్రీరాములు నెల్లూరు జిల్లా (SPSR Nellore) గా మార్చారు.
- **2010 జూలై 8**న కడప జిల్లా పేరును వై.ఎస్.ఆర్. కడప జిల్లాగా మార్చారు.
- ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో రాష్ట్రపతి పాలన: 1954 నవంబర్ 16 – 1955 మార్చి 27.

Scanned by CamScanner

- ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో రాష్ట్రపతి పాలన:
  1. 1973 జనవరి 18 - 1973 డిసెంబర్ 10.
  2. 2014 మార్చి 1 - 2014 జూన్ 7.
- 1969 జనవరిలో ప్రత్యేక తెలంగాణా రాష్ట్రం కోసం ఉద్యమం ఆరంభమయింది. ఇది 1969 అక్టోబర్ వరకూ కొనసాగింది.
- 1972 డిసెంబర్‌లో ప్రత్యేక ఆంధ్ర రాష్ట్రం కోసం **జై ఆంధ్రా ఉద్యమం** ఆరంభమయింది. ఇది 1973 అక్టోబర్ వరకూ కొనసాగింది.
- 2009 నవంబర్ 29న కల్వకుంట్ల చంద్రశేఖర్‌రావు గారి నిరాహార దీక్షతో తిరిగి తెలంగాణా ఉద్యమం ప్రారంభం అయింది.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర పునర్విభజన చట్టం-2014కు రాష్ట్రపతి ప్రణబ్ ముఖర్జీ 2014 మార్చి 1న ఆమోదం తెలిపారు. కానీ ఈ చట్టం 2014 జూన్ 2 నుండి అమలులోకి వచ్చింది. ఫలితంగా 2014 జూన్ 2న భారతదేశంలో 29వ రాష్ట్రంగా తెలంగాణా ఆవిర్భవించింది.
- 2014 జూన్ 8న చంద్రబాబు నాయుడుగారు ప్రమాణ స్వీకారం చేయడంతో నవ్యాంధ్రప్రదేశ్‌లో నూతన ప్రభుత్వం ఏర్పడింది. కానీ నవంబర్ 1వ తేదీనే **ఆంధ్రప్రదేశ్ అవిర్భావ దినోత్సవం** జరుపుకుంటున్నాము.
- నవ్యాంధ్రప్రదేశ్ రాజధాని అయిన **అమరావతి**ని గుంటూరు జిల్లాలోని తుళ్ళూరు మండలం, తాడేపల్లి మండలం, మంగళగిరి మండలాలలో నిర్మిస్తున్నారు.

ప్రస్తుత ఆంధ్రప్రదేశ్ పరిపాలన

గవర్నర్	- **ఇ.ఎస్.ఎల్.నరసింహన్** (తెలుగు రాష్ట్రాల గవర్నర్)
ముఖ్యమంత్రి	- **నారా చంద్రబాబునాయుడు**
ఉప ముఖ్యమంత్రులు	- **కె.ఇ. కృష్ణమూర్తి, నిమ్మకాయల చిన రాజప్ప**
శాసన సభ స్పీకర్	- **కోడెల శివ ప్రసాద్ రావు**
శాసన సభ డిప్యూటీ స్పీకర్	- **మండలి బుద్ధ ప్రసాద్**
శాసన మండలి ఛైర్మన్	- **ఎ. చక్రపాణి**
శాసన మండలి డిప్యూటీ ఛైర్మన్	- **సతీష్ కుమార్ రెడ్డి**
శాసనసభా నాయకుడు	- **నారా చంద్రబాబునాయుడు**
శాసన సభ ప్రతిపక్ష నాయకుడు	- **వై.ఎస్. జగన్మోహన్ రెడ్డి**
శాసన మండలి నాయకుడు	- **యనమల రామకృష్ణుడు**
శాసన మండలి ప్రతిపక్ష నాయకుడు	- **సి. రామచంద్రయ్య**

Scanned by CamScanner

ఆంధ్రప్రదేశ్- పరిపాలనా విభాగాలు

2011 జనాభా లెక్కల ప్రకారం:

రెవెన్యూ డివిజన్	:	**49**
రెవెన్యూ మండలాలు	:	**670**
రెవెన్యూ గ్రామాలు	:	**17,398**
గ్రామ పంచాయితీలు	:	**12,918**
మున్సిపల్ కార్పోరేషన్లు	:	**13**
మున్సిపాలిటీలు+నగర పంచాయితీలు	:	**97**
చట్టబద్ధమైన పట్టణాలు	:	**83**
జనాభా పట్టణాలు	:	**112**

NOTE: AP CRDA ప్రకారం, ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో గల పట్టణాల సంఖ్య - **195**

జిల్లాలవారీగా పరిపాలనా విభాగాలు

జిల్లాలు	రెవెన్యూ డివిజన్ల సంఖ్య	మండలాల సంఖ్య
శ్రీకాకుళం	03	38
విజయనగరం	02	34
విశాఖపట్నం	04	43
తూర్పు గోదావరి	06	64
పశ్చిమ గోదావరి	04	48
కృష్ణా	04	50
గుంటూరు	04	57
ప్రకాశం	03	56
SPSR నెల్లూరు	05	46
YSR కడప	03	51
చిత్తూరు	03	66
కర్నూలు	03	54
అనంతపురం	05	63
	49	**670**

Scanned by CamScanner

ఆంధ్రప్రదేశ్ - ప్రజాప్రతినిధులు

లోక్‌సభ సభ్యుల సంఖ్య	:	**25**
రాజ్యసభ సభ్యుల సంఖ్య	:	**11**
శాసనసభ సభ్యుల సంఖ్య	:	**175.1**
శాసనమండలి సభ్యుల సంఖ్య	:	**58**
MPTC సభ్యుల సంఖ్య	:	**10,092**
మండల ప్రజాపరిషత్‌ల సంఖ్య	:	**640**
ZPTC సభ్యుల సంఖ్య	:	**653**
జిల్లా ప్రజాపరిషత్‌ల సంఖ్య	:	**13**

ఆంధ్రప్రదేశ్ అధికార చిహ్నాలు

రాష్ట్రముద్ర	-	పూర్ణకుంభం
రాష్ట్ర గేయం	-	మా తెలుగు తల్లికి మల్లెపూదండ
రాష్ట్ర నాట్యం	-	కూచిపూడి
రాష్ట్ర భాష	-	తెలుగు
రాష్ట్ర వృక్షం	-	వేపచెట్టు (అజాడిరక్టా ఇండికా)
రాష్ట్ర జంతువు	-	కృష్ణజింక (అంటిలోప్ సెర్వికాప్రా)
రాష్ట్ర పుష్పం	-	కలువ (నింఫియా టెడిజెరా)
రాష్ట్ర పక్షి	-	పాలపిట్ట (కొరాషియస్ బెంగాలెన్సిస్)
రాష్ట్ర ఫలం	-	మామిడి (మాంజిఫెరా ఇండికా)
రాష్ట్ర క్రీడ	-	కబడ్డీ
అధికార మాసపత్రిక	-	ఆంధ్రప్రదేశ్
అధికార వార్తా ఛానెల్	-	సప్తగిరి

NOTE:

- 2015 సెప్టెంబర్ 27న సప్తగిరి వార్తా ఛానెల్‌ను విజయవాడలోని దూరదర్శన్ కేంద్రం నుండి ప్రారంభించారు.
- ఈ కార్యక్రమంలో విజయవాడలోని ఆల్ ఇండియా రేడియో భవనం పేరును **పింగళి వెంకయ్య భవనంగా** పేరు మార్చారు.
- 2015 డిసెంబర్ 22న రాజమండ్రి పేరును **రాజమహేంద్రవరంగా** మార్చారు.

Scanned by CamScanner

- సప్తగిరి ప్రధాన కార్యాలయం గల ప్రదేశం – విజయవాడ

తెలుగు భాషా దినోత్సవం

- వ్యవహారిక భాషా ఉద్యమ పితామహుడు – గిడుగు రామ్మూర్తి
- ఈయన జయంతి అయిన ఆగస్టు 29వ తేదీని తెలుగు భాషా దినోత్సవంగా జరుపుకుంటారు.
- గిడుగు రామ్మూర్తి రచించిన గ్రంథం – కళింగ చరిత్ర, బిరుదు: కైజర్–ఇ–హింద్

ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలు

తెలుగు మహాసభ	జరిగిన ప్రదేశం	జరిగిన సంవత్సరం
I	హైదరాబాద్	1975
II	కౌలాలంపూర్ (మలేషియా)	1981
III	మారిషస్	1990
IV	తిరుపతి	2012

- **మా తెలుగు తల్లికి మల్లెపూదండ** పాటను మొదటి తెలుగు మహాసభలో ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర గీతంగా ప్రకటించారు.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం రాష్ట్ర ఉత్సవాలుగా ప్రకటించిన రోజులు

ఫిబ్రవరి 14	– దామోదరం సంజీవయ్య జయంతి
మే 15	– సర్ ఆర్థర్ కాటన్ జయంతి
జూలై 4	– అల్లూరి సీతారామరాజు జయంతి
ఆగస్టు 16	– గౌతు లచ్చన్న జయంతి
ఆగస్టు 23	– టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులు జయంతి
సెప్టెంబర్ 21	– గురజాడ అప్పారావు జయంతి
డిసెంబర్ 4	– ఘంటశాల వెంకటేశ్వరరావు జయంతి

- ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం రాష్ట్ర పండుగలగా ప్రకటించినవి
  1. రొట్టెల పండుగ – నెల్లూరులోని బారా షహీద్ దర్గా వద్ద ప్రతీ సంవత్సరం దశరా తరువాత జరుపుతారు.
  2. కోటప్ప కొండ తిరునాల – గుంటూరు జిల్లాలోని కోటప్పకొండ వద్ద ప్రతీ సంవత్సరం ఫిబ్రవరిలో జరుపుతారు.
  3. రంజాన్ పండుగ

Scanned by CamScanner

2 నవ్యాంధ్రప్రదేశ్ రాజధాని అమరావతి

- ఆంధ్రదేశాన్ని ఏకీకృతం చేసి పాలించిన మొదటి పాలకులు **శాతవాహనులు.**
- శాతవాహనుల రాజు అయిన **వాశిష్టీపుత్ర పులోమావి** తన రాజధానిని ప్రతిష్ఠానపురం (మహారాష్ట్ర) నుండి అమరావతికి మార్చినట్లుగా చెప్పబడుతోంది.
- అమరావతికి గల పూర్వపు పేర్లు **ధరణికోట, ధాన్య కటకం**
- 1790లలో గుంటూరులోని చింతపల్లి, చేబ్రోలులను కేంద్ర ప్రాంతంగా చేసుకుని పరిపాలిస్తున్న వాసిరెడ్డి వెంకటాద్రి నాయుడు తన రాజధానిని ధరణి కోటకు మార్చాడు.
- ధరణి కోటలోని **అమరేశ్వర ఆలయం** పేరు మీదుగా ధరణి కోటకు అమరావతి అని నామకరణం చేశాడు.
- అమరావతి అనగా **మృత్యువు లేని ప్రదేశం** అని అర్థం.
- ఈ అమరావతిలోనే గౌతమబుద్ధుడు తొలి కాలచక్ర తంత్రాన్ని నిర్వచించాడు.
- 2006లో ప్రపంచ బౌద్ధ గురువు అయిన దలైలామ అమరావతిలోనే కాలచక్ర తంత్రాన్ని నిర్వహించాడు.
- భారతదేశంలోని వారసత్వ నగరాలను అభివృద్ధి చెయ్యడానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం 2016 జనవరి 21న **HRIDAY (Heritage City Development and Augmentation Yojana)** కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించింది. దీనిలో భాగంగా భారతదేశంలోని 12 వారసత్వ నగరాలను రూ.500 కోట్లతో అభివృద్ధి చేస్తారు. ఈ 12 నగరాలలో **అమరావతి** కూడా ఒకటి.
- ఇంతటి చారిత్రిక నేపథ్యం ఉన్న అమరావతి పేరును ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం నవ్యాంధ్రప్రదేశ్ రాజధాని పేరుగా ఎంపిక చేసింది.
- 2015 ఏప్రిల్ 23న ఆంధ్రప్రదేశ్ రాజధాని పేరు అమరావతి అని ప్రకటించారు.
- 2015 అక్టోబర్ 22న అమరావతి నిర్మాణానికి భారత ప్రధాని అయిన నరేంద్ర మోడీ శంకుస్థాపన చేశారు.
- ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని 13,000 గ్రామాలు, 3,000 వార్డుల నుండి, అన్ని మతాల పవిత్ర స్థలాల నుండి సేకరించిన మట్టిని, జలాన్ని శంకుస్థాపనలో ఉపయోగించారు. నరేంద్ర మోడీ యమునా నది నుండి నీరు తీసుకొచ్చారు.

Scanned by CamScanner

- శంకుస్థాపన కార్యక్రమం గుంటూరు జిల్లాలోని తుళ్ళూరు మండలంలో గల **ఉద్ధండరాయుని పాలెం** గ్రామంలో జరిగింది.

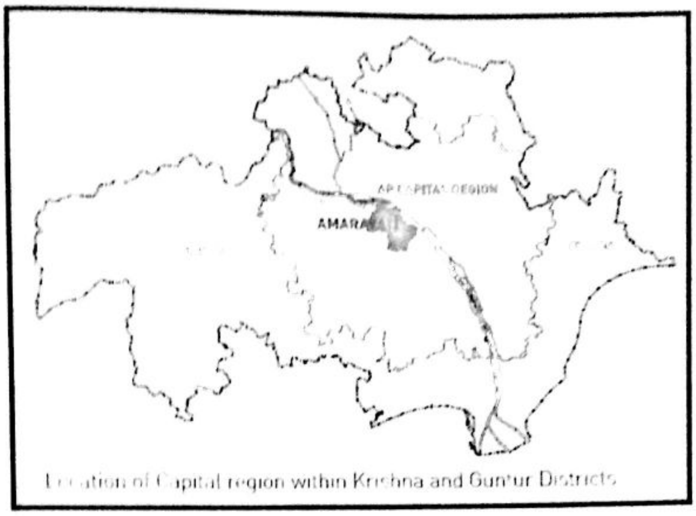

Location of Capital region within Krishna and Guntur Districts

అమరావతి నిర్మాణం

- అమరావతి నిర్మాణం కొరకు 2014 డిసెంబర్ 30న రాజధాని ప్రాంత అభివృద్ధి సాధికార సంస్థ [CRDA (Capital Region Development Authority)] ను ఏర్పాటు చేశారు. దీనికి అధ్యక్షునిగా ముఖ్యమంత్రి చంద్రబాబు నాయుడు, ఉపాధ్యక్షునిగా మున్సిపల్ పరిపాలనా శాఖా మంత్రి అయిన నారాయణ వ్యవహరిస్తారు. CRDA ప్రధాన కార్యాలయాన్ని **విజయవాడలో** నెలకొల్పారు. **చెరుకూరి శ్రీధర్** CRDA ప్రస్తుత కమీషనర్‌గా వ్యవహరిస్తున్నారు.

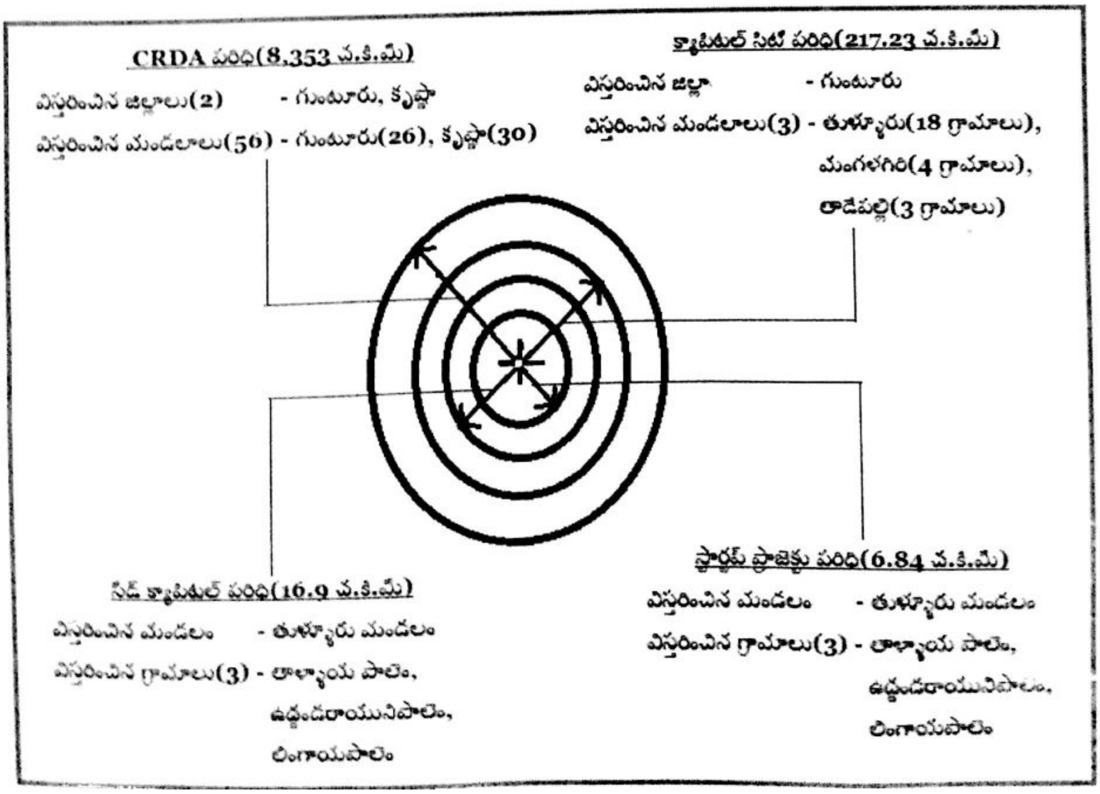

Scanned by CamScanner

* మూల రాజధాని నిర్మాణం : దీనిని 5 అంచెలలో పూర్తి చేస్తారు.

అంచె	విస్తీర్ణం (ఎకరాలు)	జనాభా	ఉపాధి
I	615	26,000	95,000
II	995	94,000	1.6 లక్షలు
III	998	99,000	1.52 లక్షలు
IV	812	29,000	1.77 లక్షలు
V	మూల రాజధాని నిర్మాణం పూర్తవుతుంది.		

అమరావతిలోని నగరాలు :

* అమరావతిలో మొత్తం 9 నగరాలను నిర్మించనున్నారు. అవి

  (1) పరిపాలనా నగరం (2) ఆర్థిక నగరం (3) విజ్ఞాన నగరం (4) ఆరోగ్య నగరం

  (5) న్యాయ నగరం (6) పర్యాటక నగరం (7) ఎలక్ట్రానిక్ నగరం (8) క్రీడా నగరం (9) విద్యా నగరం

ఔటర్ రింగ్ రోడ్డు:

* అమరావతి నగరం చుట్టూ 210 కి.మీ.ల పొడవున ఈ రింగు రోడ్డును నిర్మిస్తారు.
* కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాలలో 26 మండలాలలోని 89 గ్రామాల మీదుగా దీనిని నిర్మిస్తారు.
* నిర్మాణం పూర్తయితే ప్రపంచంలో అతి పొడవైన ఔటర్ రింగ్ రోడ్డు అవుతుంది.

NOTE:

* "అమరావతి కథలు" పుస్తక రచయిత – సత్యం శంకరమంచి
* "అమరావతి ప్రభువు వాసిరెడ్డి వెంకటాద్రి నాయుడు" పుస్తక రచయిత – పొత్తూరి వెంకటేశ్వరరావు

Scanned by CamScanner

3

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఉనికి - విస్తరణ
(Existence of A.P. in India)

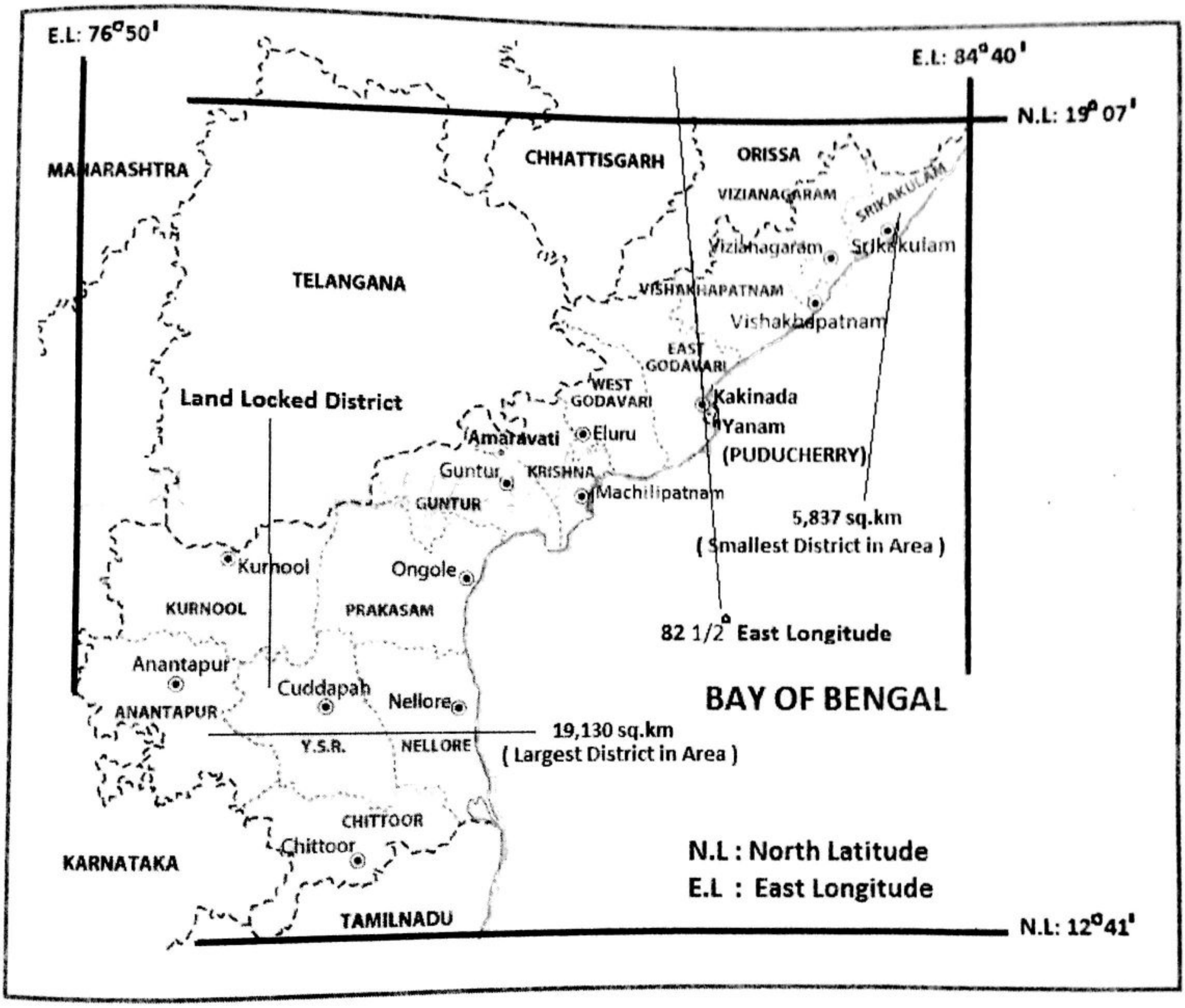

- ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం భూగోళంపై 12°41′ ల నుండి 19°07′ ల ఉత్తర అక్షాంశాల మధ్య, 76°50′ ల నుండి 84°40′ ల తూర్పు రేఖాంశాల మధ్య విస్తరించి ఉంది.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ విస్తీర్ణం – **1,62,760 చ.కి.మీ**

NOTE: ఖమ్మం జిల్లాలోని 7 మండలాలను కలపకముందు రాష్ట్ర విస్తీర్ణం – 1,60,205 చ.కి.మీ.

- ఆంధ్రప్రదేశ్ రాజధాని – అమరావతి

NOTE: 2015 అక్టోబర్ 22న అమరావతి శంకుస్థాపన నరేంద్రమోడీ చేతుల మీదుగా నిర్వహించబడింది. దీనిని 217.23 చ.కి.మీ.ల విస్తీర్ణంలో అభివృద్ధి చేస్తున్నారు.

Scanned by CamScanner

- భారతదేశంలో విస్తీర్ణపరంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ 8వ స్థానంలో ఉంది.
- భారతదేశంలో విస్తీర్ణపరంగా ప్రథమ స్థానంలో ఉన్న రాష్ట్రం - రాజస్థాన్ (3,42,239 చ.కి.మీ)
- భారతదేశ విస్తీర్ణంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ విస్తీర్ణం - 4.9%
- ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో గల జిల్లాల సంఖ్య - 13
- కోస్తా ఆంధ్ర - 9 జిల్లాలు

  1. శ్రీకాకుళం 2. విజయనగరం 3. విశాఖపట్నం 4. తూర్పు గోదావరి 5. పశ్చిమ గోదావరి 6. గుంటూరు 7. కృష్ణా 8. ప్రకాశం 9. నెల్లూరు

- రాయలసీమ - 4 జిల్లాలు

  1. అనంతపురం 2. కర్నూలు 3. కడప 4. చిత్తూరు

- కోస్తా ఆంధ్ర ప్రాంతం యొక్క విస్తీర్ణం - 95,469 చ.కి.మీ
- రాయలసీమ ప్రాంతం యొక్క విస్తీర్ణం - 67,291 చ.కి.మీ
- ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో విస్తీర్ణంలో అతి పెద్ద జిల్లాలు

  1. అనంతపురం (19,130 చ.కి.మీ) (భారతదేశంలో 7వ పెద్ద జిల్లా)
  2. కర్నూలు (17,658 చ.కి.మీ)
  3. ప్రకాశం (17,626 చ.కి.మీ)

- భారతదేశంలో విస్తీర్ణంలో అతి పెద్ద జిల్లాలు

  1. ఖచ్ జిల్లా (46,652 చ.కి.మీ.) - గుజరాత్
  2. లేహ్ జిల్లా (45,110 చ.కి.మీ.) - జమ్మూ & కాశ్మీర్

  NOTE: లఢఖ్ అనేది జమ్ము & కాశ్మీర్‌లో ఎత్తైన పీఠభూమి. ఈ పీఠభూమిలో లేహ్, కార్గిల్ అనే 2 జిల్లాలు ఉన్నాయి.

- ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో విస్తీర్ణంలో అతి చిన్న జిల్లాలు

  1. శ్రీకాకుళం (5,837 చ.కి.మీ) 2. విజయనగరం (6,539 చ.కి.మీ)

- భారతదేశంలో విస్తీర్ణంలో అతి చిన్న జిల్లా - మహే జిల్లా (9 చ.కి.మీ.). ఈ జిల్లా కేంద్ర పాలిత ప్రాంతం అయిన పుదుచ్చేరిలోని భాగం. భౌగోళికంగా కేరళ రాష్ట్రంలో ఉంది.
- ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో గల ఏకైక భూ పరివేష్టిత జిల్లా (Land locked district) - **YSR కడప జిల్లా**
- భారతదేశంలో గల భూపరివేష్టిత రాష్ట్రాలు - 5

  1. హర్యానా 2. జార్ఖండ్ 3. మధ్యప్రదేశ్ 4. చత్తీస్‌గఢ్ 5. తెలంగాణ

Scanned by CamScanner

భారతదేశం	ఆంధ్రప్రదేశ్
$8^0 4'$-$37^0 6'$ ఉత్తర అక్షాంశం	$12^0 41'$-$19^0 07'$ ఉత్తర అక్షాంశం
$68^0 7'$-$97^0 25'$ తూర్పు రేఖాంశం	$76^0 50'$-$84^0 40'$ తూర్పు రేఖాంశం

- ఆంధ్రప్రదేశ్ సరిహద్దులు:

తూర్పు - బంగాళాఖాతం

ఉత్తరం - చత్తీస్‌ఘడ్

ఈశాన్యం - ఒడిషా

పడమర - కర్ణాటక

దక్షిణం - తమిళనాడు

వాయువ్యం - తెలంగాణ

- ఆంధ్రప్రదేశ్‌తో తక్కువ సరిహద్దును పంచుకునే రాష్ట్రం - **చత్తీస్‌ఘడ్**
- ఇతర రాష్ట్రాలలో సరిహద్దు పంచుకునే ఆంధ్రప్రదేశ్ జిల్లాలు
  1. ఒడిషా - శ్రీకాకుళం, విజయనగరం, విశాఖపట్నం, తూర్పు గోదావరి
  2. చత్తీస్‌ఘడ్ - తూర్పు గోదావరి
  3. తెలంగాణ - తూర్పు గోదావరి, పశ్చిమ గోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరు, ప్రకాశం, కర్నూలు
  4. కర్ణాటక - కర్నూలు, అనంతపురం, చిత్తూరు.
  5. తమిళనాడు - చిత్తూరు, నెల్లూరు

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని జిల్లాలు - ఇతర జిల్లాలతో సరిహద్దులు:

జిల్లా		సరిహద్దు గల జిల్లా
శ్రీకాకుళం (1)	:	**విజయనగరం**
విజయనగరం (2)	:	**శ్రీకాకుళం, విశాఖపట్నం**
విశాఖపట్నం (2)	:	**విజయనగరం, తూర్పు గోదావరి**
తూర్పు గోదావరి (2)	:	**పశ్చిమ గోదావరి, కృష్ణా**
కృష్ణా (2)	:	**గుంటూరు, పశ్చిమ గోదావరి**
గుంటూరు (2)	:	**ప్రకాశం, కృష్ణా**
నెల్లూరు (3)	:	**ప్రకాశం, కడప, చిత్తూరు**
చిత్తూరు (3)	:	**అనంతపురం, కడప, నెల్లూరు**
కర్నూలు (3)	:	**ప్రకాశం, కడప, అనంతపురం**
అనంతపురం (3)	:	**కర్నూలు, కడప, చిత్తూరు**
కడప (5)	:	**ప్రకాశం, నెల్లూరు, చిత్తూరు, అనంతపురం, కర్నూలు**

Scanned by CamScanner

- ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో అత్యధిక జిల్లాలతో సరిహద్దు పంచుకునే జిల్లా : **కడప జిల్లా (5)**
- అంధ్రప్రదేశ్‌లో తక్కువ జిల్లాలతో సరిహద్దు పంచుకునే జిల్లా : **శ్రీకాకుళం (1)**
- ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో అతి పెద్ద పట్టణం

  1. **విశాఖపట్టణం (540 చ.కి.మీ)**   2. **విజయవాడ (62 చ.కి.మీ)**
- భారతదేశంలో అతిపెద్ద మెట్రోపాలిటన్ ప్రాంతం : నేషనల్ క్యాపిటల్ రీజియన్ (NCR) (34,144 చ.కి.మీ.). ఢిల్లీ మరియు ఉత్తరప్రదేశ్, హర్యానా రాష్ట్రాలలో విస్తరించి ఉంది.
- భారతదేశంలో విస్తీర్ణంలో అతి పెద్ద పట్టణం : ఢిల్లీ (1484 చ.కి.మీ.)

  NOTE: భారతదేశ రాజధాని అయిన న్యూ ఢిల్లీ అనేది ఢిల్లీ మెట్రోపాలిటన్ ప్రాంతంలోని ఒక చిన్న భాగం మాత్రమే. దీని విస్తీర్ణం : 42.7 చ.కి.మీ.
- భారత ప్రామాణిక రేఖాంశం అయిన 82 $1/2^0$ ల తూర్పు రేఖాంశం 5 రాష్ట్రాల మీదుగా వెళ్తుంది. అవి

  1. ఉత్తరప్రదేశ్   2. మధ్యప్రదేశ్   3. చత్తీస్‌ఘడ్
  4. ఒడిషా   5. ఆంధ్రప్రదేశ్
- ఈ రేఖాంశం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని **విశాఖపట్నం, తూర్పు గోదావరి** జిల్లాల మీదుగా వెళ్తుంది.
- కర్కట రేఖ (23 $1/2^0$ ల ఉత్తర అక్షాంశం) భారతదేశంలో 8 రాష్ట్రాల మీదుగా వెళ్తుంది. అవి

  1. మిజోరాం   2. త్రిపుర   3. పశ్చిమ బెంగాల్   4. జార్ఖండ్
  5. చత్తీస్‌ఘడ్   6. మధ్యప్రదేశ్   7. రాజస్థాన్   8. గుజరాత్
- **కర్కటరేఖ ఆంధ్రప్రదేశ్ మీదుగా వెళ్ళదు.**

NOTE:

- ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర పునర్విభజన చట్టం–2014 ఆమోదించబడిన తేదీ : 2014 మార్చి 1. ఈ చట్టం 2014 జూన్ 2 నుండి అమలులోకి వచ్చింది.
- **2014 జూలై 11**న ఈ చట్టానికి సవరణ చేసి తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని 7 పోలవరం ముంపు మండలాలలో 4 మండలాలను తూర్పు గోదావరి, 3 మండలాలను పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలలో విలీనం చేశారు.
- తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో విలీనం చేసిన మండలాలు

  1. చింతూరు   2. కూనవరం   3. వర రామ చంద్రాపురం   4. భద్రాచలం
- భద్రాచలం మండలంలోని 73 రెవెన్యూ గ్రామాలను, 21 గ్రామ పంచాయితీలను విలీనం చేసి, భద్రాచలం రెవెన్యూ గ్రామాన్ని మినహాయించారు.
- పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాల్లో విలీనం చేసిన మండలాలు

Scanned by CamScanner

1. వేలేరుపాడు 2. కుకునూరు 3. బూర్గంపాడు

- బూర్గంపాడు మండలంలోని 6 రెవెన్యూ గ్రామాలను, 4 గ్రామ పంచాయితీలను విలీనం చేశారు.
- ఆంధ్రప్రదేశ్ విలీనం చేసిన పోలవరం ముంపు మండలాలన్నీ ఖమ్మం జిల్లాల్లో ఉన్నాయి. మొత్తం మీద తెలంగాణలోని 211 గ్రామాలు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో విలీనం అయ్యాయి.

Scanned by CamScanner